

Bog anmeldelse.

John Sebelien: Læren om Gjødsel I. De saakaldte kunstige Gjødselsstoffer. 299 Sider. 52 Billeder. (Grøndal & Søns Forlag. Kristiania. 1916).

Bogen betegnes paa Titelbladet som 2. forøgede og omarbejdede Udgave, og i Virkeligheden ser man hurtigt ved Sammenligning med den i 1907 udkomne »Læren om de saakaldte kunstige Gødningstoffer«, at Forøgelsen og Omarbejdelsen har været betydelig. Bogens Sidetal er forøget med 106, og denne store Forøgelse falder særlig paa Kvælstofgødningerne, hvis Sidetal er steget fra 35 til 99, medens Fosforsyre-gødningernes er steget fra 60 til 74 og Kaligødningernes fra 28 til 35. I Forordet fremhæver Forfatteren med Rette den kæmpemæssige Udvikling af den elektrotekniske Industris Anvendelse ved Fabrikation af Haudelsgødning, og den i det sidste Decennium stærkt øgede Indsigt i Gødningstofferne Anvendelse og Virkning som betingende for en stærk Omarbejdelse, og desuden er der i denne Udgave medtaget nogle Handelsingødninger af organisk Natur, hvilket har medført en Forøgelse paa en Snes Sider.

Til Forklaring af Bogens Titel bebudes det i Forordet, at Husdyrgødning o. lign. vil blive behandlet i et særligt Værk.

Stoffets Ordning og Behandling er i det væsentlige den samme som i Bogens I. Udgave, der er anmeldt af undertegnede i »Ugeskrift for Landmænd« 1907, og de samme Fortrin, som dér er fremhævede, kommer i forøget Grad den ny Udgave til Gode. Allerede den første Udgave betegnedes i nævnte Anmeldelse som den fuldstændigste samlede Beskrivelse af Handelsingødningerne, der eksisterede i de nordiske Lande, og i de forløbne 9 Aar er der ikke fremkommen nogen, som kan gøre den ny Udgave Rangen stridig.

Naar vi dernæst skal gaa over til nærmere at undersøge, hvori den ny Udgave adskiller sig fra den gamle, fæster Opmærksomheden sig først og fremmest ved Sproget, som her er norsk, medens første Udgave var affattet paa Dansk, med kun enkelte norske Ord indblandede. Ved Gennemsynet af de indledende Afsnit om Jordens Gødningsbehov, Gødsknings Nødvendighed, Jordens Udpining og Gødningsforsøg, finder man overalt Resultater af ny Forsøg og Undersøgelser anførte, saaledes af *Rindell*, *Mitscherlich* og *König* m. fl. over Midler til Bestemmelse af Jordens Indhold af optagelig Plantenæring. Endvidere er anført Tabeller fra norske Forsøg og tyske Oversigter over de vigtigste Plantearters Indhold af Plante-næringsstoffer, Betragtninger over disse Tals Anvendelighed i Gødskningsøjemed, og i Forbindelse hermed er der i Korthed gjort Rede for *Whitneys* bekendte Hypotese om Planternes Afsondring af Giftstoffer og disses Indflydelse paa Vegetationen. Under Afsnittet om Gødningsforsøg har Forfatteren optaget en Fremstilling af *Mitscherlichs* Teori om de forskellige Produktionsfaktorers indbyrdes Virkning uden dog at tage bestemt Stilling dertil.

Efter disse indledende teoretiske Afsnit, der optager 37 Sider, følger Bogens Hovedafdeling, den specielle Del, der omfatter de enkelte Gødningsmidler og optager 262 Sider.

Under de udelukkende Kvælstofgødninger er tilkommen ny Betragtninger over Kvælstoffets Statik, en Oversigt over Produktion og Omsætning af Chilisalpeter, men navnlig er, som naturlig Følge af Sagens nationale Betydning og den overordentlig stærke Udvikling paa dette Omraade, Afsnittene om Fremstilling af Norgesalpeter og Calciumcyanid langt fyldigere behandlede i denne end i første Udgave og forsynede med adskillige ny, instruktive Billeder. Ogsaa Ammoniak-saltens Beskrivelse er væsentlig udvidet, særlig ved Redegørelse for ny Metoder til deres Fremstilling.

Anvendelsen og Virkningen af Kvælstofgødninger er her behandlede i et samlet Afsnit, medens Beskrivelsen heraf i første Udgave var anført for hver Art Gødning umiddelbart efter Oversigten over dens Fremstilling og Egenskaber. Ogsaa her er meget nyt føjet til, særlig paa Grundlag af norske og svenske Forsøg.

Paa Fosforsyregødningernes Omraade har Udviklingen i de senere Aar jo langtfra været saa stor som paa Kvælstofgødningernes, navnlig hvad Fremstillingen angaar, og her er der derfor forholdsvis lidet nyt at notere, men Afsnittet om Thomasslagge er dog betydelig forøget, og de di-

vergerende Meninger om dette Gødningmiddel kritisk vurderede. Under Behandlingen af Fosforsyregødningernes Anvendelse og Virkning skænkes der Thomasslagge og Raafosfater særlig Opmærksomhed, og hele dette Afsnit er udarbejdet fra Grunden af med Henblik paa de nyeste Forsøgsresultater fra forskellige Lande.

Foruden de enkelte Gødningmidlers Virkninger til forskellige Plantearter og under vekslende Jordbundsforhold er der ogsaa gjort Rede for Resultaterne af nyere Undersøgelser over deres indbyrdes Paavirkning, og navnlig er her at fremhæve forskellige Kvælstofgødningers og Kalkers Indflydelse paa forskellige Fosfaters Virkning.

Ogsaa Afsnittet om Kaligødning er helt omarbejdet, idet der for Silikatmineraliernes Vedkommende er taget tilbørligt Hensyn til nyere, af *Hj. v. Feilitzen, Prianschnikoff* og andre udførte Forsøg med direkte Anvendelse deraf, ligesom ogsaa til de Bestræbelser, der i nyere Tid er gjort for ved Ophedning af kaliholdige Silikater sammen med Kalk og andre Stoffer at bringe Kaliet i letopløselig Form. Af Planteaske omtales særlig de ved Jodfabrikationen af Laminariaarter udvundne Affaldsprodukter, der anvendes i norsk Landbrug. Kaligødningernes Anvendelse er ogsaa behandlet udførligere i denne end i første Udgave, og særlig er her optaget Resultater af nyere svenske, norske og tyske Forsøg over de enkelte Kulturplanters Paavirkning af forskellige Kaligødninger.

Forholdsvis falder dog langt den største Udvidelse paa Afsnittet om Kalk, der er mer end dobbelt saa omfangsrigt her som i 1. Udgave. Forøgelsen omfatter først nogle grundlæggende Betragtninger over det for de forskellige Jordarter ønskelige Indhold af Kalk og Midlerne til Bestemmelse af Jordens »Kalktrang«, hvorunder særlig de fra dansk Side udførte Undersøgelser er dragne frem, men det anføres, at man ikke i Norge har kunnet benytte de samme Metoder, der har vist sig anvendelige i Danmark. Endvidere er anført Resultater af ny Forsøg vedrørende Kalkens Forbindelsesform, Finhedsgrad og Mængden, der bør anvendes under forskellige Forhold, samt Tabet af Kalk ved Udvaskning, og endelig behandles det ikke uvigtige Spørgsmaal om det ønskelige Forhold mellem Mængden af Kalk og Magnesia i Jorden.

Efter et mindre Afsnit om flersidig og blandet Gødning af uorganisk Natur følger et helt nyt om organiske Gødningarter, hvorunder behandles Peruguano, Fiskeguano, Kødguano, Blodmel, Hornmel og Poudrette paa en efter disse

Gødningmidlers Betydning instruktiv og fyldig Maade, og ligeledes nyt er et Afsnit med Titlen »Andre sorter af kunstig gjødsel«, hvorunder omtales Kulsyre, Manganforbindelser, radioaktive Stoffer og Knoldbakterier, unægtelig en noget heterogen Blanding.

Ligesom første Udgave afsluttes denne med en Vejledning vedrørende Handel og Kontrol med Handelsgødning, men disse Spørgsmaal er her behandlede meget udførligere, idet der bl. a. er gjort Rede for Spillerum i Indhold, Erstatningsberegning, Prøveudtagning, Indsendelse af Prøver, Analyseudgifter og Regler for Kontrol af udførte Analyser, alt med særligt Henblik paa norske Forhold, og endelig afsluttes Bogen med en kort Oversigt over Ordningen i Danmark og Sverige, samt over Prisbevægelsen for de vigtigste Plantenæringsstoffer.

Til Bogens Tekst er der ligesom i 1. Udgave knyttet en righoldig Litteraturfortegnelse, der, navnlig for Kvælstofgødningernes Vedkommende, er væsentlig forøget og ført op til nyeste Tid, dog er for et Par Bøger ikke den nyeste Udgave anført, og i Listen over grundlæggende Værker burde formentlig navnlig den franske Litteratur have været fyldigere repræsenteret. Billedstoffet er forøget meget betydeligt, og er i det hele interessant og instruktivt.

Den overordentlige Udvikling i Tilvirkning og Anvendelse af Handelsgødning, der er foregaaet i det sidste Decennium, har, som anført, sat dybe Spor i Landbruget, særlig i de Lande, hvor man med vaagen Opmærksomhed følger Resultaterne af herhen hørende videnskabelige Forsøg og Undersøgelser og søger at tilpasse deres Udnyttelse under vekslende ydre Forhold ved lokale Forsøg. Og spørges der nu, om den her foreliggende Bog giver en til nævnte Udvikling svarende Oversigt paa dette vigtige Omraade, maa Svaret ubetinget blive bekræftende, og Professor *Sebeliens* Bog kan derfor anbefales paa det Bedste som en fortræffelig Vejledning for alle, der ønsker paa ét Sted at finde paalidelig og grundig Oplysning om Handelsgødningers Tilvirkning og Anvendelse.

Vi bør derfor ogsaa fra dansk Side vide Forfatteren Tak for hans Arbejde, der, som allerede nævnt, indenfor sit Omraade indtager en første Rangs Plads i de nordiske Rigers Litteratur.

T. Westermann.

Udkomne Bøger.

- Beretning om Fællesudvalget for Fjerkræavlens Virksomhed i 1915—16.** Udarbejdet ved Konsulent *W. A. Kock*. 44 Sider. (Københ.).
- Statens Redskabsprøver.** 9. Beretning. Enkeltprøver og Nyhedsprøver: Afsvampningsmaskine fra *Oluf Sørensen*, Københ. Supplerende Bemærkninger til toradet Radrenser fra *H. Jensen*, Dræby. Kunststenskvarn fra *J. Øgendahl*, Faare. Centrifugal-Ajlepumpen »Minut« fra *J. Øgendahl*. Kartoffellægger fra *M. Andersen*, Godthaab St. Kombineret Blokhugger og Radrenser »Polak« fra *Bertel Sørensen*, Nim. 22 Sider. (Aug. Bangs Boghandel. Københ.).
- Beretning om De samvirkende danske Landboforeningers Virksomhed i 1915—16.** Udarbejdet af Sekretær *A. P. Jensen*. 125 Sider. (Københ.).
- Mælkeribruget i Danmark.** Beskrevet af Professor *Bernhard Bøggild*. Fjerde omarbejdede Udgave. 3. og 4. Levering. 320 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Andelsbevægelsen i Danmark.** Udgivet af Andelsudvalget og udarbejdet af *H. Hertel*. 5. og 6. Hefte. (G. B. N. F. Københ.).
- Mælkeri-Bakteriologi.** Af Professor, Dr. phil. *Orla Jensen*. Anden forøgede Udgave. 144 Sider. (Det Schönbergske Forlag. Københ.).
- Landbrugs-Bogføringens Fremme paa Skolen og i Livet, tillige Tekst til Landmandens Regnskabsbog.** Af *S. C. A. Tuxen*. 68 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Arbejdsprøver med Rugemaskiner.** 92. Beretning fra Forsøgslaboratoriet, udarbejdet af Forsøgsleder *E. Holm*. 63 Sider. (Aug. Bangs Bogh. Københ.).
- Danske Mejerier.** Illustreret Haandbog for Mejeribruget i Danmark. Redigeret af Konsulent *G. Ellbrecht*. 13.—16. Hefte. (Selskabet til Udgivelse af nationale Haandbøger. Københ.).

- Elektriciteten i Landbrugets Tjeneste.** En let fattelig Fremstilling af Civilingeniør *J. Th. Arnfred*. 120 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
- Det forstlige Forsøgsvæsen i Danmark.** Udgivet ved Den forstlige Forsøgskommission. Femte Binds 1. Hefte. (G. B. N. F. Københ.).
- Stambog over Heste af jydsk Race. Hopper XV. og Hingste XXIII.** Udarbejdet af Statskonsulent *J. Jensen*, udgivet af De samvirkende danske Landboforeningers Forretningsudvalg. (Aarhus).
- Forsøg med Anvendelse af Sprøjtemidler mod Kartoffelskimmel i Aarene 1910—15.** Ved *J. Lind*. 33 Sider. **Oversigt over Landbrugsplanternes Sygdomme i 1915.** Af *J. Lind*, *Sofie Rostrop* og *F. Kolpin Ravn*. 26 Sider. **Forsøg vedrørende Kløveraalems Smitteveje.** Ved *Karsten Iversen* og *Sofie Rostrop*. 18 Sider. — 104., 105. og 106. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. (G. B. N. F. Københ.).
- Kreaturholdet og Anvendelsen af det dyrkede Areal 1916.** Udgivet af Det statistiske Departement. (Statistiske Meddelelser. 4. R. 53. Binds 1. Hefte). 84 Sider. (G. B. N. F. Københ.).
-

Mindre Meddelelser.

Bestyrelsesmøde og Generalforsamling i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, der oprindeligt var fastsat til den 14. December, vil blive afholdt Tirsdagen den 12. December paa Grund af, at Afstemningen vedrørende Salget af de vest-indiske Øer skal finde Sted den 14. December.

Land-Kreditlov i Amerika (The Federal Farm Loan Act of 1916). Fristaterne har for nylig vedtaget en Lov, hvis Hensigt er at gøre det muligt for Landmændene at faa Laan paa lang Tid mod Betaling af normale Renter.

Loven deler de Forenede Stater i 12 Distrikter med en Federal Landbank i hvert. Hver af disse Banker maa, for den begynder sin Virksomhed, have tegnet en Kapital af mindst 750.000 Dollars. Hvis denne Kapital ikke er skaffet til Veje 30 Dage efter Tegningens Begyndelse, tilskylder Finansministeriet det manglende Beløb.

Bankerne vil som Regel ikke laane direkte til Landmændene, men gennem saakaldte »National Farm Loan Associations«, der kan organiseres i et hvilket som helst Antal af 10 eller flere Farmere i Landbank-Distrikterne. Disse Foreninger skal have Stadfæstelse af det saakaldte »Farm Loan Board«, der er Hovedorganet for det hele System, og ingen Forening kan faa Stadfæstelse, før det godtgøres, at dens Medlemmer ønsker Laan til et Beløb af i alt mindst 20.000 Doll.

Laan gives kun til Køb af Land, Besætning, Redskaber og Gødning, til Opførelsen af Bygninger paa en Landejendom, til Afbetaling af visse Hefter og til Grundforbedringer.

Laanet maa ikke være mindre end 100 Doll. eller større end 10.000 Doll. Renten vil ikke overstige 6 pCt. Adgangen til at faa et Laan er let og lige til.

Landbankerne har Ret til at udstede saakaldte »Farm Loan Bonds« og til at sælge dem i det aabne Marked.

Lovens Hensigt er særlig at støtte og ophjælpe det mindre Landbrug.
